

crime. This method of calculation does not take into account the relative impact of the total population by the number of crimes committed. A situation where the territory with a different number of population are compared with existing formulas for calculating the intensity of crime shows a significant mistake, lying on the surface, error. It consists in the fact that in the formula as a divider is included the aggregate of all the crimes committed by the entire population, rather than an analytical comparison base of 100,000 people. This leads to the fact that in the region with a large population, the number of crimes will be greater and the comparison base is always the same – 10,000 or 100,000 people.

It seems to us that by applying the "Occam razor" to the cry of the fact that it has a greater impact on crime, the number of population, or the rampant mass of all possible factors, from full moon to poverty, the population does not require the multiplication of entities, then There are many other theories explaining why there are crimes, but the establishment of correlation does not pretend to explain the causes of crime. It only shows that the number of population affects the possibility of different forms, including reprehensible ones.

Key words: *measurements, coefficient, index, relative quantity, crime.*

УДК 343.3.7

Тунтула О. С.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного та кримінального права і процесу,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
м. Миколаїв

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА АНТИКРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НОВІТНЬОЮ ДОКТРИНОЮ ВИДОВОГО ПОДІЛУ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

На основі новітньої доктрини видового поділу юридичної відповідальності на конституційну, антикримінальну, адміністративну, дисциплінарну, де-факто майново-договірну та де-юре майново-договірну відповідальність розкрита сутність і структура антикримінальної відповідальності. Детально розглянуто сутність і структуру позитивної та негативної антикримінальної відповідальності. Викладено видовий поділ негативної антикримінальної відповідальності на карально-виховну, відновлювальну та супутню антикримінальну відповідальність.

Ключові слова: *структура антикримінальної відповідальності, карально-виховна антикримінальна відповідальність, позитивна антикримінальна відповідальність, відновлювальна антикримінальна відповідальність.*

Постановка проблеми. Нове розуміння сутності і структури антикримінальної відповідальності та її місця серед інших різновидів юридичної відповідальності найбільш правильно зрозуміти

на підставі запропонованої Коросташовою Т. О. **першої варіації новітньої доктрини ступеневого сутнісного видового поділу юридичної відповідальності** [4, с. 52–55; 5, с. 101–109], обґрунтування якої автор розвинула [6, с. 139–146] таким чином. Недосконалість традиційного розуміння сутності і видового поділу правопорушень обумовило й відповідне недосконале традиційне представлення видового поділу юридичної відповідальності, поняття якої також достатньо суперечливе. Наприклад, Біла А. Р. розрізняє кримінальну, цивільну (цивільно-правову), адміністративну, дисциплінарну та матеріальну відповідальність [1, с. 221, 281]; Ведерніков Ю. А. і Шкарупа В. К. – кримінальну, адміністративну, дисциплінарну і матеріальну (за трудовим і цивільним законодавством у порядку цивільного та арбітражного судочинства) відповідальність [3, с. 152–153]; Коваль Л. В. – адміністративну, цивільну (майнову), матеріальну (за трудовим законодавством) і дисциплінарну відповідальність, відшкодування моральної (немайнової) шкоди [7, с. 121]; Котюк В. О. – конституційну, адміністративну, дисциплінарну, цивільно-правову, матеріальну (у зв'язку із завданням шкоди у процесі виконання трудових обов'язків) [8, с. 56]; Лук'янець Д. М. – конституційну, кримінальну, адміністративну, цивільно-правову, матеріальну [9, с. 47] та ін. Аналогічним чином недосконало подається й власне поняття юридичної відповідальності, під якою, зокрема, Скакун О. Ф. розуміє передбачені законом вид і міру державно-владного (примусового) зазнання особою втрат благ особистого, організаційного і майнового характеру за вчинене правопорушення [11].

У цьому визначенні відсутнє чітке розуміння всіх **базисних ознак юридичної відповідальності** з наявності негативних наслідків для особи, яка скоїла правопорушення, щоб: 1. Покарати правопорушника. 2. Перевиховати його. 3. Покласти на: 3.1. Правопорушника чи осіб, які його замінюють, обов'язок з максимально повного відновлення порушеного правового статусу потерпілого. 3.2. Відповідних суб'єктів владних повноважень та інших осіб обов'язок із усунення причин та умов, що сприяли вчиненню цього правопорушення [4, с. 51; 5, с. 100–101].

Виклад основного матеріалу. Останній з обов'язків вже непрямо витікає з наявного в юриспруденції поділу юридичної відповідальності на позитивну (перспективну) та негативну (ретроспективну) юридичну відповідальність. Однією з перших аналогічний поділ юридичної відповідальності запропонувала Халфіна Р. О., яка у 1974 р. виділяла два види правовідносин відповідальності – у процесі правомірної діяльності та у процесі правопорушення [12, с. 324], а пізніше Похмелкін В. В., у 1990 р., юридичну відповідальність розглядав вже в єдності позитивного (перспективного) та ретроспективного її аспекту [10, с. 26], що також ще не було достатньо точним.

Адже ж головна мета позитивної юридичної відповідальності чи позитивного або перспективного її аспекту повинна полягати у застосуванні негативних наслідків до ймовірного правопорушника чи до осіб, які своїм діями сприяють вчиненню цього правопорушення ще до здійснення самого правопорушення з метою запобігання цього правопорушення, а негативної юридичної відповідальності – після того, коли правопорушення вже скоєне, і такі негативні наслідки вже повинні покарати і виховати правопорушника, забезпечити максимально можливе повне відновлення порушеного правового статусу потерпілого та усунути у повному обсязі ті умови і причини, що сприяли вчиненню цього правопорушення [4, с. 51].

Вина, як вважає Кириченко О. А., є не стільки певною ознакою суб'єктивної сторони складу правопорушення, скільки **обов'язковою базисною підставою для притягнення особи до карально-виховної юридичної відповідальності**, за винятком ситуацій скоєння паранещасного випадку чи параказусу або настання нещасного випадку чи казусу. У цих випадках має наступати юридична відповідальність держави у вигляді відновлення порушеного правового статусу потерпілого, що фактично означає опосередковану безвинну юридичну відповідальність законотворчих органів за опосередковану безвинну юридичну відповідальність законотворчих органів за опосередковану безвинну юридичну відповідальність законотворчих органів [4, с. 51–52; 5, с. 99–100].

Інші винятки, такі як безвинна відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки, та інше, можуть свідчити лише про недостатньо високу юридичну кваліфікацію осіб,

які встановили такого роду, за суттю, нелегітимні підстави для юридичної відповідальності [4, с. 52; 5, с. 100].

Усуненню викладених недоліків, у т. ч. й відсутності загального визнаного варіанта видового поділу юридичної відповідальності, слугує розроблена Коросташовою Т. О. **перша варіація новітньої доктрини ступеневого сутнісного видового поділу юридичної відповідальності** [4, с. 52–55; 5, с. 101–109], яку автор в одній з останніх публікацій [6, с. 141–146] пропонує вдосконалити таким чином:

1. **Конституційна відповідальність**, сутність якої полягає в притягненні винного суб'єкта владних повноважень, до:

1.1. **Позитивної конституційної відповідальності** щодо усунення причин та умов, що сприяють порушенню норм перспективного Конституційного кодексу України.

1.2. **Негативної конституційної відповідальності** зі:

1.2.1. Встановлення факту правомірності чи неправомірності в контексті певної норми Конституційного кодексу України діяння та/чи рішення та/або правового акта суб'єкта владних повноважень [4, с. 52; 5, с. 101].

1.2.2. Порушення залежно від сутності конституційних правових норм, що не були дотримані, адміністративного, трудового, де-факто майново-договірного або де-юре майново-договірного судочинства для притягнення винної особи до відповідної:

1.2.2.1. Карально-виховної відповідальності [6, с. 141].

1.2.2.2. Відновлювальної та/чи супутньої відповідальності, але лише тоді або тільки в тій частині, в якій ці ж види юридичної відповідальності не можуть бути реалізовані ефективно та/чи раціонально та/або якісно в межах конституційного судочинства [4, с. 52; 5, с. 101–102; 6, с. 141–142].

1.2.3. **Відновлювальної конституційної відповідальності** зі:

1.2.3.1. Скасування правового акта чи рішення суб'єкта владних повноважень або заборони діянь цих та інших соціосуб'єктів, що порушують певну норму Конституційного кодексу України.

1.2.3.2. Відшкодування потерпілому соціосуб'єкту майнової та моральної шкоди.

1.2.3.3. Іншого відновлення порушеного правового статусу потерпілого соціосуб'єкта [4, с. 52; 5, с. 102].

1.2.4. *Супутньої конституційної відповідальності*, яка являє собою окремі види позитивної конституційної відповідальності, які не були реалізовані взагалі або в повному обсязі до встановлення факту неправомірності в контексті норм Конституційного кодексу України діяння та/чи рішення та/або правового акта суб'єкта владних повноважень.

2. **Антикримінальна відповідальність** (у разі заподіяння істотної і більше фізичної та/або майнової та моральної шкоди будь-яким праводносинам):

2.1. *Позитивна антикримінальна відповідальність* (окремі її види практично виступають як негативна юридична відповідальність, але концептуально слід прагнути до використання їх лише як позитивної юридичної відповідальності, яка покликана не допустити скоєння кримінального та іншого правопорушення):

2.1.1. Лікування різних видів залежності, що побудовані на різних проявах порушення вольової складової психічної діяльності людини,¹ виклад якого у частині сексуалзалежності та іншої психічної залежності доцільно термінологічно вдосконалити на основі такої найбільш поширеної у цьому випадку складової такого виду словосполучень як терміна «-філія»:

2.1.1.1. Обмінозалежності (алкоголізму, наркоманії, токсикоманії, поліфагії, анорексії тощо) [4, с. 52–53; 5, с. 102–103; 6, с. 142–143].

---

¹У судовій психіатрії під волею розуміється особлива форма активності людини, що полягає у здійсненні діянь, скерованих на усвідомлену мету, і потребує зусиль для подолання зовнішніх і внутрішніх перешкод на шляху до цієї мети та виявляється у гіпобулії (зниженні вольової активності, обмеженості спонукань до діяльності) та абулії (відсутності спонукань, втрати бажань, цілковитій бездіяльності) [2, с. 48], що, у свою чергу, формують психіатричну основу скоєння різних правопорушень, у тому числі й кримінальних правопорушень, у вигляді таких патологічних станів інстинктів, як: 1. Поліфагія – надмірне вживання їжі. 2. Анорексія – відмовлення від їжі. 3. Гіперсексуальність – посилений статевий потяг. 4. Гіпосексуальність – ослаблений чи повністю відсутній статевий потяг (імпотенція у чоловіків, фригідність у жінок). 5. Садизм – статеве збудження під час нанесення партнеру фізичної болю. 6. Мазохізм – статеве збудження під час фізичного та морального приниження. 7. Фетишизм – статеве збудження та задоволення під час розглядання, обмацування одягу особи протилежної статі. 8. Ексігібіціонізм – статеве збудження під час демонстрації своїх статевих органів особі протилежної статі. 9. Гомосексуалізм і лесбійство – статеві зв'язки з особами своєї статі. 10. Зоофілія – статевий потяг до тварин. 11. Педофілія – статевий потяг до дітей. 12. Геронтофілія – статевий потяг до осіб похилого віку. 13. Нарцисизм – самозакоханість, статевий потяг до власного тіла. 14. Вуайеризм – статеве збудження та задоволення під час підглядання за статевим актом інших осіб [6, с. 142–143].

2.1.1.2. Сексуалзалежності, тобто сексуальної переваги чи порушень (вуайеризмофілії, геронтофілії, гіперфілії, гіпофілії, гомофілії, зоофілії, ексгібіціонізмфілії, лесбіянофілії, мазохизмофілії, нарцизмфілії, некрофілії, педофілії, садизмофілії, фешизмфілії та ін.) [4, с. 53; 5, с. 103; 6, с. 143].

2.1.1.3. Інші прояви психозалежності (віртуальнофілії, азартноігрофілії, фанатоігрофілії, шоуфанатфілії, націоналфілії, шовіністофілії, теофілії, сектанктофілії та ін.).

2.1.2. Оплатне вилучення криміногенних об'єктів.

2.1.3. Усунення інших причин та умов, які сприяють вчиненню кримінальних та інших правопорушень (у т. ч. усунення антикримінальних прогалин законодавства).

2.2. *Негативна антикримінальна відповідальність* (яка настає після скоєння кримінального правопорушення):

2.2.1. *Карально-виховна антикримінальна відповідальність*:

2.2.1.1. *Покарання*:

2.2.1.1.1. Допенітенціарні:

2.2.1.1.1.1. Строкове переслідування (протягом строків давності).

2.2.1.1.1.2. Довічне переслідування (за кримінальні правопорушення проти миру та безпеки людства) [4, с. 53; 5, с. 103–104].

2.2.1.1.2. Пенітенціарні:

2.2.1.1.2.1. Базисні:

2.2.1.1.2.1.1. Строкові:

2.2.1.1.2.1.1.1. Основні: штраф, громадські роботи, виправні роботи, обмеження військовослужбовців, арешт, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні, позбавлення волі [4, с. 53; 5, с. 103–104].

2.2.1.1.2.1.1.2. Додаткові: позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; конфіскація майна; позбавлення права обіймати певні посади та займатися певною діяльністю [6, с. 143].

2.2.1.1.2.1.2. Довічні:

2.2.1.1.2.1.2.1. Основні: смертна кара, довічне ув'язнення (практично знаходиться на утриманні законослухняних податкоплатників і фактично перетворюється на покарання цих осіб, а не засуджених), хімічна чи інша кастрація або стерилізація та ін. [6, с. 144].

2.2.1.1.2.1.2.2. Додаткові: позбавлення звання, рангу, чину, класу, права обіймати певні посади, займатися певною діяльністю.

2.2.1.1.3. Постпенітенціарні:

2.2.1.1.3.1. Нагляд.

2.2.1.1.3.2. Судимість (згадування про судимість після її зняття або погашення – злочин: для посадової особи перевищення влади або службових повноважень; у той же час для фізичної особи не може бути і такого складу, як «наклеп», а повинен бути встановлений спеціальний склад злочину, паразлочину) [4, с. 53; 5, с. 104].

2.2.1.2. **Парапокарання** (щодо осіб, які не досягли віку призначення покарань):

2.2.1.2.1. Допенітенціарні:

2.2.1.2.1.1. Строкове переслідування (протягом строків давності).

2.2.1.2.1.2. Довічне переслідування (за кримінальні правопорушення проти миру та безпеки людства).

2.2.1.2.2. Пенітенціарні:

2.2.1.2.2.1. Базисні:

2.2.1.2.2.1.1. Строкові:

2.2.1.2.2.1.1.1. Примусові заходи виховного характеру (щодо осіб від 11 років і до віку призначення покарань) [4, с. 54; 5, с. 103–104].

2.2.1.2.2.1.1.2. Заходи виховного характеру (щодо осіб до 11-річного віку).

2.2.1.2.2.1.1.2. Довічні: не виключається хімічна, інша кастрація або стерилізація та ін.

2.2.1.3. **Квазіпокарання** (щодо неосудних та обмежено осудних осіб):

2.2.1.3.1. Строкові: примусові заходи медичного характеру.

2.2.1.3.2. Довічні: не виключається хімічна, інша кастрація або стерилізація та ін.

2.2.1.4. **Квазіпарапокарання** (відновлення порушеного правового статусу соціосуб'єкта та направлення у парламент клопотання про регламентацію в Антикримінальному кодексі України відповідного кримінального правопорушення) [4, с. 54; 5, с. 105; 6, с. 144].

2.2.2. **Відновлювальна антикримінальна відповідальність:**

2.2.2.1. **Солідарна відновлювальна антикримінальна відповідальність** (у разі заподіяння шкоди спільними кримінальними

діяннями великої кількості окремих фізичних осіб або учасників певної юридичної особи, коли неможливо конкретизувати діяння кожного з учасників стосовно заподіяння сумативної фізичної та/чи матеріальної та моральної шкоди, що й обумовлює необхідність притягнення винних до солідарної супутньої та до солідарної відновлювальної антикримінальної відповідальності у вигляді відшкодування шкоди або іншого відновлення порушеного правового статусу соціосуб'єктів):

2.2.2.1.1. Контрибуція:

2.2.2.1.1.1. Тотальна контрибуція (щодо окремого чи декількох держав, спільними кримінальними діяннями мешканців яких заподіяна шкода) [4, с. 54; 5, с. 105–106; 6, с. 144–145].

2.2.2.1.1.2. Регіональна контрибуція (щодо окремих чи декількох регіонів держави, спільними кримінальними діяннями мешканців яких заподіяна шкода).

2.2.2.1.1.3. Локальна контрибуція (щодо кримінальних правопорушень окремих кримінальних організацій, наприклад, щодо членів банди, терористичної організації та ін.) [4, с. 54; 5, с. 106].

2.2.2.2. Індивідуальна відновлювальна антикримінальна відповідальність:

2.2.2.2.1. Відшкодування фізичної та/чи матеріальної та моральної шкоди [4, с. 54; 5, с. 106–107].

2.2.2.2.2. Інше відновлення прав, свобод, обов'язків та/або інтересів фізичних чи юридичних осіб або держави, міждержавних утворень [9, с. 54; 10, с. 107].

2.2.3. Супутня антикримінальна відповідальність:

2.2.3.1. Окремі види позитивної антикримінальної відповідальності, що не були реалізовані до вчинення кримінального правопорушення (див. позитивну антикримінальну відповідальність).

2.2.3.2. Підтримка антикримінального позитиву (заохочення сприяння усуненню причин та/чи умов та/або іншому подоланню кримінальних правопорушень) [4, с. 54; 5, с. 107].

3. Адміністративна відповідальність (у разі заподіяння менш ніж істотної такої шкоди зовнішнім щодо юридичної особи державно-управлінським правовідносинам, за винятком майново-договірних правовідносин) [4, с. 54–55; 5, с. 107; 6, с. 145].

4. **Дисциплінарна відповідальність** (у разі заподіяння менш ніж істотної шкоди внутрішнім щодо юридичної особи державно-управлінським правовідносинам, за винятком майново-договірних; заподіяння такої шкоди майну юридичної особи утворює склад дисциплінарного правопорушення, що має тягти як карально-виховну дисциплінарну відповідальність – дисциплінарне стягнення чи дисциплінарне парастягнення або, не виключається, дисциплінарне квазістягнення, так й відновлювальну дисциплінарну відповідальність у вигляді відшкодування такої шкоди або іншого відновлення порушеного правового статусу потерпілого; відновлення на роботі належить до процедури відновлення порушеного правового статусу, що має здійснюватися паралельно із притягненням адміністрації як до карально-виховної дисциплінарної відповідальності у вигляді дисциплінарного стягнення, не виключається й дисциплінарного квазістягнення, так й до відновлювальної дисциплінарної відповідальності у вигляді відшкодування майнової та моральної шкоди та/чи іншого відновлення трудового правового статусу потерпілого) [5, с. 55; 5, с. 107–108; 6, с. 145–146].

5. **Де-факто майново-договірна відповідальність** (у разі заподіяння менш ніж істотної шкоди традиційним цивільним правовідносинам, тобто майново-договірним і пов'язаними з ними особистим немайновим правовідносинам між фізичними особами, фізичною та юридичною особою; правовідносини між ними, що впливають із заподіяння шкоди, фактично означають вчинення квазізлочину або певної квазіпровини, і протидія їм повинна здійснюватися в межах відповідного виду судочинства: антикримінального, адміністративного чи трудового; розпочавшись в антикримінальному судочинстві, та під час встановлення шкоди меншої, ніж істотної, це відшкодування шкоди та інше відновлення порушеного правового статусу потерпілого має закінчуватися в цілях раціоналізації антиделіктної діяльності у цьому судочинстві) [4, с. 55; 5, с. 108].

6. **Де-юре майново-договірна відповідальність** (під час заподіяння менш ніж істотної шкоди традиційним арбітражним або господарським правовідносинам, тобто майново-договірним правовідносинам між юридичними особами).

Подальший ступеневий сутнісний видовий поділ адміністративної, дисциплінарної, де-факто майново-договірної та де-юре майново-договірної відповідальності може бути аналогічний антикримінальній відповідальності [4, с. 55; 5, с. 109; 6, с. 146].

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна дійти висновку про те, що за першою варіацією новітньої доктрини ступеневого сутнісного видового поділу юридичної відповідальності сутність і структура антикримінальної відповідальності викладається найбільш детально та досконало і може стати основою для подальшого вдосконалення цього підходу та сутності і структури й всіх інших різновидів юридичної відповідальності у процесі широкої коректної наукової дискусії.

Список використаних джерел

1. Административное право Украины: учебник / под общ. ред. Кивалова С. В. Харьков: Одиссей, 2004. 880 с.
2. Білецький М. Е., Білецька Г. А. Судова медицина та судова психіатрія: навч. посібник. Вид. друге. Харків: Одісей, 2010. 200 с.
3. Ведерніков Ю. А., Шкарупа В. К. Адміністративне право України: навч. посібник. Київ: Центр навч. літ., 2005. 336 с.
4. Кириленко Е. В. Первая вариация новой доктрины ступенчатого сущностного видового деления юридической ответственности. *Перші Миколаївські юридичні дискусії*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (18.05.2016 р.). Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2016. С. 50–56.
5. Кириченко А. А. Гипердоклад о более двухстах пятидесяти лучших доктринах и концепциях юриспруденции научной школы профессора Аланкира: коллективная монография / кол. авторов под науч. ред. Кириченко А. А. Второе издание. Николаев: Ник. нац. ун-т им. В. А. Сухомлинского, 2015. 1008 с.
6. Кириченко О. А., Тунтула О. С. Курс інноваційних лекцій з навчальної дисципліни «Теорія держави і права»: навч. посібник для спеціальності 052 «Політологія», ОКР «Бакалавр». Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. 270 с. URL: <http://ihpl-mnu.mk.ua/головна/kafedr/kafedr6/kirichenko-alex/>.
7. Коваль Л. В. Адміністративне право: курс лекцій. 3-те вид. Київ: Вентурі, 1998. 208 с.
8. Котюк В. О. Основи держави і права: навч. посібник. Київ: Вентурі, 1998. 320 с.

9. Лук'янець Д. М. Адміністративно-деліктні відносини в Україні: теорія та практика правового регулювання: монографія. Суми: ВТД «Університ. книга», 2006. 367 с.

10. Похмелкин В. В. Социальная справедливость и уголовная ответственность: монография. Красноярск: Красноярск. ун-т, 1990. 176 с.

11. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник: пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с. URL: <http://ukrkniha.org.ua/ukrkniha-text/687/>.

12. Халфина Р. О. Общее учение о правонарушении. Москва: Юрид. лит., 1974. 340 с. URL: <http://ex-jure.ru/law/news.php?newsid=292>.

Тунтула А. С.

СУЩНОСТЬ И СТРУКТУРА АНТИКРИМИНАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПО НОВЕЙШЕЙ ДОКТРИНЕ ВИДОВОГО ДЕЛЕНИЯ ЮРИДИЧЕСКОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

На основе новой доктрины видового деления юридической ответственности на конституционную, антикриминальную, административную, дисциплинарную, де-факто имущественно-договорную и де-юре имущественно-договорную ответственность раскрыта сущность и структура антикриминальной ответственности. Детально рассмотрена сущность и структура положительной и отрицательной антикриминальной ответственности. Изложено видовое деление негативной антикриминальной ответственности на карательно-воспитательную, восстановительную и сопутствующую антикриминальную ответственность.

Ключевые слова: структура антикриминальной ответственности, карательно-воспитательная антикриминальная ответственность, положительная антикриминальная ответственность, восстановительная антикриминальная ответственность.

Tuntula O. S.

ESSENCE AND STRUCTURE OF ANTICRIMINAL RESPONSIBILITY FOR THE NEW DOCTRINE OF A SPECIES DIVISION OF LEGAL RESPONSIBILITY

On the basis of the newest doctrine of the species division of legal responsibility for the constitutional, anticriminal, administrative, disciplinary, de-facto property-contractual and de-jure property-contractual responsibility, the essence and structure of anticriminal responsibility are revealed. The essence and structure of positive and negative anticriminal responsibility are considered in detail. The division of negative anticriminal responsibility into punitive-educational, restorative and concomitant anticriminal responsibility is described.

It is concluded that the essence and structure of anti-criminal liability is outlined in the first variation of the newest doctrine of the degree of legal nature of the legal division of responsibility, in the most detailed and thorough manner. It is point-

ed out that it can be the basis for further improvement of this approach and the nature and structure of all other types of legal liability in the process of broad, correct scientific discussion.

Key words: *structure of anticriminal liability, punitive-educational anticriminal responsibility, positive anticriminal liability, restorative anticriminal liability, legal nature.*

УДК 343.35

Паламарчук Г. В.,

аспірант кафедри кримінального права, процесу та криміналістики,
Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса;

Орловська Н. А.,

науковий керівник: доктор юридичних наук, професор

КОНТРАБАНДА В КРИМІНОЛОГІЧНОМУ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОМУ ВИМІРАХ

Стаття присвячена питанням аналізу контрабанди в контексті феномена транснаціональної злочинності. В контексті Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності «транснаціональність» включає питання криміналізації певного діяння у кількох державах, готування/вчинення/настання наслідків такого злочину більш ніж в одній державі, а також країн походження та діяльності злочинців. Все це обумовлює юрисдикцію «зацікавлених» держав у притягненні винних до відповідальності.

Однак поняття транснаціональності ширше, аніж поняття транскордонності. Аргументовано тезу про транскордонність контрабанди – злочину, безпосередньо пов'язаного з перетинанням певними предметами кордону держави. Висунуто тезу щодо перспективності об'єднання видів контрабанди в один вид злочину, розміщення якого є доцільним у розділі злочинів у сфері недо-торканності державного кордону.

Ключові слова: *транскордонність, транснаціональність, контрабанда, державний кордон.*

Постановка проблеми. Криміногенна ситуація в Україні значно ускладнилась, поширились нові види протиправних діянь у сфері господарської діяльності, загострилась проблема корупції, зловживання владою. Одним з різновидів кримінальної активності, який привертає особливу увагу, є контрабанда.

Контрабанда за характером і ступенем суспільної небезпечності є специфічним видом кримінальності, що виявляється, зокрема, в її дуже складній кримінологічній та правовій природі.

Вбачається, що контрабанда є самостійним видом тіньової економічної діяльності, адже механізм формування тіньових до-